

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на цілий рік . . .	20 кор.
на пів року . . .	10 кор.
на чверть року . . .	5 кор.
на місяць . . .	1.70 кор.

За границею:

на цілий рік . . .	16 рублів
	або 36 франків
на пів року . . .	8 рублів
	або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.	

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5¹/₂ год. пополудни.

Редакция, администрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. п. Домбровського (Хоруцини). Експедиция місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи авертає ся лише на попереднє застереження. — Рекламациі неопечатані вільні від порта. — Оголошення звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки.

Бюджет і угода.

(X) Тепер вже рішучо стануло на тім, що молодечеи змінили свою тактику в державній раді, покинули обструкцію, якою думали повалити міністерство д-ра Кербера, побачивши, що не міністерство уступило-б, але рада державна була би приневолена зробити місце §. 14-ому. Задлятого думають тепер Чехи вести рішучу опозицію, щоби тим способом довести до упадку міністерства д-ра Кербера. Чи се доведе їх до бажаної мети, побачимо, хоч вже тепер можна мати дуже поважні сумніви, що і сего в нинішніх обставинах не зможуть досягнути. Перше читане бюджету і перше читане угодових предлог не стрітять отже ніяких перепон, а опозиційна тактика має виступити з цілою силою в комісіях: бюджетовій і угодовій. Давнійше був звичай, що при першій читанню не було розправи в палаті, а доперва, коли дотичні предлоги вернули з комісії, ведено при другім читанню загальну і подрібну розправу. Тепер хочуть послі кожну нагоду вихиснувати, щоби розвести широку розправу і ддятого полагода предлог так протягає ся.

Як небудь в парламентарних кругах проявляють ся змаганя до скороченя до-теперішнього способу розправ, цілий сей тиждень виповнить розправа над першим читанем бюджету, а відтак послідє перше читане угодових предлог, котре займе певно також цілий тиждень. Таким способом з марця остане лише один тиждень, в котрім почнуть вже комісії бюджетова і угодова своєї роботи.

Що-до угодової комісії, то ще не уложено modus procedendi при мериторичній нараді над угодовими предлогами, бо ще в тій справі ведуть ся переговори між сторонництвима а правительством. Правительство лишає сторонництвима рішенє щодо форми обрад в комісії, а лише на се кладе вагу, щоби відтак розправа в повній палаті відбувала ся генетичним порядком і то так, щоби насамперед ведено розправу над цлово-торговельним союзом, відтак над банковими предлогами, а наостанку над цловою тарифою. Проти сего загального бажаня привительства не повставало досі ніяке сторонництво. Що-до угодової комісії, то імовірно протягом сего тижня буде постановлено, як її уладити.

Є іменно два проекти. Один проект змагає до того, щоби вибраній вже давнійше угодовій комісії з 48 членів приділити предлоги що-до цлово-торговельного союзу і валютові, а для цлової тарифи вибрати окрему цлову комісію з 48 членів. Другий проект вимагає, щоби угодову комісію збільшити о 12 членів, отже помножити на 60, відтак поділити на три субкомісії, одну з 30 членів для цлової тарифи, а дві по 15 для цлового союзу і банкових предлог. Сей останній проект змагає до сильнішої концентрації і одноцільності в обрадах, але має сю слабу сторону, що творить в повній комісії якби другу інстанцію, яка ще вдруге мала над всіма справами

радити, і тим способом дорогий час марнувати. Вибір окремої цлової комісії мав би ту добру сторону, що можна би тим впровадити більше заводових сил і відповідало-б се також бажаням промислових кругів, коли тимчасом в загальній комісії слабші партії не були-б узгляднені.

Дальше розходить ся о те, чи наради комісії мають відбувати ся рівнобіжно з засіданнями палати, чи угодова комісія мала би бути неустаючою аж до полагоди, а в такім случаю рада державна мала би бути на той час відрочена. За сим останнім случаєм промовляють деякі парламентаристи, що бажали-б мати в тім часі соймові сесії. Однак трудно припустити, щоби під час роботи угодової в комісії, в якій заїдати муть найвизначніші члени посольскої палати, які є звичайно і соймовими словами, могла відбувати ся яка небудь соймова сесія.

Чи буде одна угодова комісія з трема субкомісіями, чи окрема угодова, а окрема цлова, в кождім случаю вимагає превительство, щоби справозданє в цілости було предложене одночасно палаті і щоби розправа над угодою могла відбути ся в генетичнім порядку, про який в горі було згадано.

Політичні ревізії і арештованя.

Російські власти звернули ся до австрійських з просьбою о поміч в вислідженю і покараню «небезпечних агітаторів та пачкарів», які після інформацій російської поліції тут в Галичині роздувають революційну пропаганду в Росії. Галицькі власти пішли на руку російській поліції з такою охотністю і енергією, якби се не був край конституційної, самостійної держави, а яка губернія самодержавної Росії.

Якось перед трома тижнями на цловім уряді в Копичинцях сконфісковано дві пачки російських брошурок, по які зголосили ся два селяни з поблизького села. За кілька днів явили ся у сих селян комісар староства Строка і жандарм Маєвський, аби їм подали адресу сего чоловіка, який поручив їм перепачкувати сі брошурки до Росії. Коли селяни відмовили відповіди, закуто їх і відведено до гусятинського староства. Тут держано їх через 48 годин на строгих індаґаціях, але селяни не видали нікого. Тоді відведено їх до цлового уряду в Гусятині і там ставлено їх перед капітана російської жандармерії, а сей індаґуючи їх, намовляв, щоби перейшли російську границю та вказали чоловіка, якому мали доручити заквестіоновані книжки. Однак селяни були непопущні, відмовили всяких зізнань і до «батьки» не хотіли також ступити ногою. Російський капітан відійшов з нічим, а хлопів увільнено остаточно і пущено домів.

Майже в тім самім часі арештовано в Копичинцях одного академіка з Росії, який під прибраним іменем хотів передістати ся до своєї вітчизни. Арештованого мало-що не видано російським властям і доперва в наслідок інтерпеляції пос. Дашинського відступлено від сего наміру, а відставлено его до Тернополя, де ему вичточено процес за зраду стану. В часі арешто-

ваня найдено при нім кільканайцять соціалістично-демократичних брошурок.

На ревізію тернопільського суду переслухано тут у Львові деяких приятелів зглядно одномишленників арештованого, а вчєра слідчий судья Сенк візав пп. Гарматія і Ганкевича в характері свідків. Однак в суді заявлено п. Гарматієви, що се була помилка, бо він є обвиненим, а не свідком, а присутній вже комісар поліції Райнльндер удав ся сейчас до его приватного мешканя і перевів строгу ревізію за російськими брошурками і письмами.

Звіттам комісія удала ся до магазину «Руско-української видавничої Спільки» в камениці тов. ім. Шевченка, однак тут мимо докладної ревізії заквестіоновано всього лише один лист.

Тепер прийшла черга на звісного соціалістичного провідника п. Миколу Ганкевича, однак его не застали дома. На порученє слідчого судді прикликали слюсаря і підчас неприсутности господаря перешукали мешканє. Однак не найдено нічого, а забрано тільки один лист, адресований до пос. Дашинського.

Дальші ревізії відбули ся у одного «чужоземця», у якого найдено різні брошури та листи і у спенсіонованого залізничного робітника Червінського. Першого арештовано і заведло до поліційного (не судового) арешту, де з ним веде слідство комісар поліції Венц, у другого не найдено жадних брошур ані листів.

На тім закінчено вчєра пошукуванє в інтересі «заприязненої держави», але небавом мають наступити дальші ревізії.

М. Драгоманов, „високий рівень“ українства та „нова ера“.

(Дальше).

Д. Барвінський не вдоволенний навіть заявою д. Романчука, кажучи, що з неї самої «не можна оцінювати ані сути, ані інтенцій, ані досяглости «нової ери», так що й погляд Драгоманова на нову еру, мовляв, «виснований з невирозуміння, з непорозуміння а почасти і з незнання наших галицьких обставин і відносин». Тим більший жаль, що д. Барвінський не розскаже справу докладно, з самого почину, так, аби бодай галицькі противники «нової ери», — що знають же свої обставини і відносини, могли єї вирозуміти, порозуміти і пізнати, по сути, по інтенціям і по досяглости. Д. Барвінський, що правда, каже, що він уже чимало написав ся про те у «Правді» та «Руслані», — але того всего видко ще за мало. Вже-ж думаю, лише буде для самих творців «нової ери», а наперед усього для помершого у них — О. Кониського, — коли історію «нової ери» розкажуть поперед усього самі творці «нової ери», ніж мали би се робити опісля самі вороги «нової ери», — напр., на підставі хоть листів Кониського до Драгоманова. З огляду-ж на Драгоманова, то д. Барвінський навіть обовязаний розказати справу як найдокладнійше, коли він так сміливо твердить, що творці «нової ери» поступали якраз по словам Драгоманова, про «високий рівень» українства, сказаними ним Окуневському.

Ревеляції д. Барвінського про звязь політики «нової ери» з сими словами Драгоманова мусіли би бути дуже сензаційні для всіх

земляків, котрі знають ще й те, як воював Драгоманов із органом «нової ери», «Правдою» за єї «ново-ерські» змагання. Я сам дуже цікавий на ревеліції д. Барвінського, тай жду їх нетерпляче.

На жаль тепер д. Барвінський зовсім не журить ся власне політикою «нової ери», але звертає круто в культурний бік, і вичисляє всі культурні благодати «нової ери». Пійдемо й ми за ним, аби потому можна було порівнати хоть культурний «ново-ерський» рівень із Драгоманівським, а властиво з тим, якого треба нашому народови.

Ось по словам д. Барвінського, культурні придбана «нової ери»:

5 руських вірцевих народних шкіл при вчительських семінаріях;

3 руські гімназії (в Перемишлі, Коломиї й Тернополі), — при сій нагоді:

заведене фонетики в школах, а далі й урядах;

перемінене «літературного товариства ім. Шевченка» на наукове, придбане ему сталих підмог із краєвих і державних фондів (тепер 19.000 К у рік), придбане ему печатання шкільних книжок, що дає в друге тільки річного доходу;

обсада катедри права в львівській університеті на українській мові, опорожненої після смерті Ол. Огоновського; отворене другої катедри руської мови, та особливо заснована катедри української історії, обсадженої д. Грушевським, що став zarazом і керманічем наукової роботи товариства ім. Шевченка, що поставило се товариство за кілька літ «на високий рівень, признаваний Пипіном, Ягічом, Брікнером і ин.»;

вироблене руським учителям відпусток і підмог на наукові подорожі на студії по заграничних університетах, «якими тепер від пару літ користують ся деякі надійні наукові сили, що зможуть перегадом заняти місце в університеті»;

уведене для «ширших народних верств» «Дністра», вставлене в краєвий бюджет одного мільона корон на заснування Райфайзенівських кас по громадах у Галичині («що такий знавець сільських відносин, як пос. Гурик назвав єдиним спасенієм задовжених і потрібних селян»).

І се все, каже д. Барвінський, лише частина благодатей «нової ери». Могло бути більше, але «не виконано всіх замислів творців «нової ери», а іменно одного вельми важного для культурного розвою». І винні сему всему в значній частині, самі народовці, через свою нерішучість. На жаль, д. Барвінський не каже, який то був сей невиконаний, але вельми важний для культурного розвою замисл творців «нової ери». Чи не відобране «Народного Дому» від москвофілів і віддане єго в руки народовців? Коли так, — коли творці «нової ери» вважають се не лише за велике, але й за праведне діло, то чому-ж би їм і не говорити сего голосно? Адже-ж тоді швидко найшло би ся, між усіма мшшами Русі-України, бодай зо 12 сміливих, котрі би варешті завісили дзвіночок на шию вражому москвофільському коцурови!

Отже, якби навіть і правда було те, що за всі вичислені в горі благодати подякувати треба виключно «новій ері» — і то звісно, без єї політичного додатку — то й тоді ся дяка не може бути дуже велика, бо рівень усіх тих благодатей навіть дуже низенький, з виймкою хіба Товариства ім. Шевченка, але в самій єго діяльності можна би признати заслуги «нової ери» лише в таким разі, якби поперед усього д. Грушевський признавав ся до «ново-ерського» походження тай робив свою роботу виразно під маркою «нової ери». Але власне, д. Барвінський забув сказати, що д. Грушевський відкараскав ся від «нової ери» зараз, як тільки пізнав ближче єї обставини і відносини на місці, в Галичині (д. Грушевський пробував опісля політикувати окремо від «нової ери», помігши заснувати «національно-демократичну партію», але швидко відкараскав ся і від єї партії, тай взагалі від політики — що, розуміє ся, може вийти лише в користь єго науковій діяльності). Забув д. Барвінський сказати дещо про товариство ім. Шевченка тоді, як воно було виключно в руках народовців, потому стояло навіть виразно під маркою «нової ери», тай відпихало від себе — і то нечемніще, ніж навіть найбільше

загонисті радикали — чисто з політичних причин і такого робітника, як був Драгоманов. Так було і за президентури самого д. Барвінського. Я певно найменше маю причини ідеалізувати й дальші відносини в товаристві ім. Шевченка, а всеж таки мушу піднести, що відносини ті змінили ся в користь науки аж від тоді, як, завдяки власне д. Грушевському, товариство стало на ґрунті інтер-партійний, бо аж тоді воно й пригорнуло й декого з радикалів, про яких д. Барвінський каже, що вони в своїй Sturm und Drangperiode все зроблене народовцями нищили словом і пером, аж «набравши ся досьвіду, розглянувши ся троха ширше по світі, приставали до роботи, початої народовцями і вкупі з ними трудять ся для збереження «народних святащів». Забув д. Барвінський сказати, що напр. такий Франко вніс до товариства ім. Шевченка чимало такого, чого перше в нїм не було, себ то свої наукові праці з поля народної фольклористики й т. п., до чого д. Франко почав вправляти ся власне при світлі ідей в своїй Sturm und Drangperiode і в чім виробив ся власне «набравши ся досьвіду, розглянувши ся по світі» далеко ширше, ніж народовці. Нехай д. Барвінський порівняє праці д-ра Фравка з працями тих людей, що й не знали ніякої Sturm und Drangperiode, то й побачить, чого вони варті...

Але й науковий рівень роботи товариства ім. Шевченка не такий то вже високий, як думає д. Барвінський, навіть, коли взяти праці самого керманіча тої роботи в товаристві, про котрі й небіжчик Драгоманов виражав ся скептично, власне за їх наукову бездейність (у статті, призначеній до «Народа», але не скінченій через хоробу, а далі й смерть Драгоманова).

(Дальше буде.)

Д О П И С Ь.

3 Самбора.

(Самбірська рада повітова).

Від довшого часу звертала самбірська рада повітова на себе увагу ріжних кругів, а навіть порушники єї дзвенники прилюдно з огляду на непорядки, які вдомашнили ся були в так званій касі повітовій, що повстала з зібраних громадських кас цілого повіту. Загальна то тайна, що каса ся понесла значні страти через неправильне веденє і розпозичуванє грошей людям без гіпотек, а як-раз найменше приносила хісна населеню, котрого майном обертала.

На вічах підношено таку хмару поважних замітів, котрі вистарчали самі до впливу на рішучу зміну при надходячих виборах.

Русинів боліло крім сего і нехтованє їх мови, котрої ніхто не почув від функціонерів, а навіть на будинку не видно ні одной букви руської, хотяй з всіх сторін видніють величезні таблиці і було би досить місця і на рускі написи.

Серед такого настрою відбулись вибори 2-і лютого, а цікаві они з ріжних зглядів. На чолі вшех-Поляків станув колишній Попель, а днес п. Попель, частковий поміщик з Самбірщини і висунув клич недопущеня ні одного Русина з куриї сільської. Признати треба, що деякі Поляки, бажаючи направи єї інституції, неприхильно відносились до єї листи, особливо-ж до особи аранжера, однак були в значній меншости і не розвинули майже жадної акції.

З сторони Русинів виступила самбірська консолідована політична Рада і на своїй лістї помістила дванайцятьох Русинів ріжних політичних напрямків і станів, а між ними двох святичеників о. П. Погорецького з Білини і о. В. Скобельського з Прус.

Крім сих двох сторін знайшлись ще одиниці, члени давнійшої ради, котрі вели акцію на власну руку.

Борба була завзята. Над декотрими членами голосовано по три рази, а відтак рішив жереб.

Руска ліста перепала в цілости, помимо, що пало на ню відповідно дуже велике число голосів. Вшехпольська ліста улягла зміні, вийшов єї головний аранжер п. Попель, а до комплету дібрано кількох членів Русинів, між ними на показ з поміж духовенства декана самбір-

ського о. Козаневича. Цікаве оно, до якої сторони єго почислити?

Супроти сего стану буде кількох заледви Русинів на показ в новім складі ради і то в повіті з 80% населеня руского.

Факти самі за себе говорять, а свідчать они о невідрадных відносинах в повіті.

З державної ради.

Між відчитаними інтерпеляціями находить ся кілька пос. Гломбінського в справі відшкодованя галицких громад, а особливо Львова і Кракова за удержуванє державних гостинців; в справі стягання мита; в справі адютів для авскультантів і судових практикантів, рахункових і податкових практикантів.

Перше читанє бюджету

наступило тепер з дзєвного порядку і перший заняв слово пос. Ферянчіч (Словінець), який вказав на трудне парламентарне положенє, що припізило полагоженє бюджету та вступав ся за управильненєм язикової квестії не лише в Чехах і вкінци виступив против заведеня німецького язика як державного. Пос. Шрафль жалує ся на несправедливий поділ політичних прав у відношеню до оплачуваних податків. Пос. Офнер виступав против обструкції, против угоди, як несправедливої для Австрії, критикує теперішню податкову систему, жалує ся на тягарі мілітаризму і жадає знесеня §. 14. Пос. д'Ельверт говорить про піднесенє промислу і вивозової торгівлі.

Пос. Ольшевский (людовець) говорить зразу по польски, відтак по німецки. Обговорює кілька нагличих потреб сільського населеня в Галичині, жалує ся, що правительство не відповідає на інтерпеляції, вискажує признанє правительству, що не послухало жаданя галицких обшарників з Аполінарием Яворским на чолі, що-би задля страйків завести наглі суди та жадає відповіди на інтерпеляції в справі виборів до сойму і до державної ради. Бєсідник жалує ся на конфіскаційну практику галицких прокураторів, що є богато дикшою, чим в Росії. Чи ж ліберальні пересвїдченя президента міністрів устають хіба на границі Галичини? Жадає нової кваліфікації піль, загального обезпечуваня від огня, випадків недуги та обезпеченя худоби; порушує справу еміграції і жадає полекший для дезертирів, удержуючих родину; жалує ся, що соймовий закон про рентові оселі не одержав цісарської санкції. Вкінци заявляє, що хотяй є за конституційним полагоженєм бюджету, то своє становиско при другім і третім читаню чинить зависимим від того, о скілько правительство узгляднить бажаня, піднесені бєсідником.

Пос. Лєкер (нім. людовець) жалує ся на переслідуваня Німців в Угорщині, виступав против клерикалізації шкіл в Австрії і вступав ся за креованєм німецького міністра-земляка.

Пос. Тшан (Всенімець) жадає зірваня цлової спільности з Угорщиною, закидає Чехам, що угнетають Німців, де лише мають можливість та заявляє ся за переведенєм бюджетової дискусії. На сїм перервано дискусію. Слідуюче засіданє нині.

Н О В И Н К И.

— Календар. В четвер: руско-кат. Прокопія; рим.-кат. Григорія Вел. — В пятницу: руско-кат. Василя існ., Нестора; рим.-кат. Розини і Фридр.

— ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ. При зміні місяця просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядно о вирівнанє залеглостий, бо будемо приневолені застановити довжникам дальшу висилку часописи.

— З Долини. Виділ товариства «Селянська Рада в Долині» скликує загальні збори членів на день 17. с. м. Збори відбудуть ся в сали ради повітової в Долині о 11. год. перед полуднем.

— З Золочева. Виділ пол. товариства «Руска Рада в Золочеві» скликує загальні збори на день 16. с. м. на гд. 11. перед полуднем до Золочева.

— Польський лизун. Навіть «Галичанінови» було за богато того свиньства, якого допускає ся

«ватованій» адміністратор коломийській о. Семіоноф, аби лише підобрити ся Полякам і одержати нарохю в Коломиї. Лизунство сего кацапо-поляка дійшло до зеніту дня 7. с. м. підчас обходу папського ювілею. «В руской приходской церкви — пише «Галічанін» — произнес проповідь о жизни и заслугах папы Льва XIII адміністратор прихода о. др. Семенов и видя в церкви много видных коломийских польских патриотов, стал говорить о преданности польского народа для римского папы и наконец в великой своей проповѣднической экстазѣ заявил, що лишь при помощи и покровительствѣ папы будет возстановлена Польша и та польская мечта навѣрно осуществится, так як поляки великии католики.»

— **Партійні роздори між Русинами в Парані.** До часу приїзду п. С. Петрицького до Парани, тамошні Русини, з виїмкою в Прудентополіс і Ріо Кларо, дримали. Тяжка праця на хліб насуційний не давала їм спромого займатися «політикою», а наслідком сего і народною організацією. Інтелігентів руских було там дуже мало, бо крім 5 священників с. є чотирох Василян в Прудентополіс і о. Роздольского в Ріо Кларо, був лише один, бувший учитель у Львові п. Володимир Квасінський, котрий по правді мало признавав ся ще тоді до Русинів. Так було до часу приїзду п. Петрицького до Курітиби. Від сеї пори заводять ся в Парані спори між п. Петрицьким а п. Квасінським і нема ні одного числа курітибескої «Gazet-i polsk-oj w Brazylіi» і «Robotnik-a parańsk-ogo», в якім би не було листу одного з них двох, або якого Русина-колоніста, що стає в обороні одного або другого. Обом сим органам, що стремлять до відбудована Польщі в «IV» заборі» сі спори між Русинами як-раз на руку і дуже радо відступаютъ они свої шпальти до ужитку Русинам, держачись засади: divide et impera. Що такі спори не виїдуть в користь загалу параньских Русинів, най над сим пригадуютъ ся оба противники. Для них обох найде ся спору поля до народної праці по кольоніях, а пуста полеміка з клеветами, поміщувана в ворожій Русинам органі, причинить ся хіба до збільшеня числа передплатників польської часописи між Русинами, що схочуть дізнати ся, «як пани друкъ ся».

— **Еміграція до Америки в 1902. році.** Головний директор еміграційного бюро в Америці, Вільям, оголосив друком статистику еміграційного руху до Америки за послідній рік. З брошури дізнаємо ся, що число емігрантів в тім часі виносило 648.743 осіб, а є се найвише число з дотеперішного переселенного руху. Між ними було 57.688 жидів, в Росії 37.846, а з Австро-Угорщини (переважно з Галичини) 12.848. Прочі жиди походили з Румунії і Німеччини. Жиди емігранти в Галичині становили 7% всіх наших емігрантів. Найбагатшими емігрантами були Німці, бо після припису виказували ся перед американськими властями маємком 27-ох доларів. Скандинавці мали по 18 дол., Ірландці по 17, Італійці по 11, а Русини і Поляки по 9 доларів. Се є пересічні квоти і не кождей, що виказав ся 9 доларями, міг без перепони поселити ся в Америці, бо як ми вже давнійше згадували, американські власти вимагають далеко більшого капіталу від кождей особи. Між емігрантами було робітників і ремісників загалом 79.768, найбільше жидів, бо 31²/₁₀%. З причини недуг завернено з Америки 5.438 переселенців, а 228 було таких, що мусли вертати до рідного краю, бо не могли виказати ся відповідною квотою на прожиток перших місяців свого побуту в Америці.

— **Не ждали на чужу поміч.** З Софії доносять, що позавчера прибув з порученя міністра внутрішних справ комісар поліції до дому, в якім містив ся опечатаний поліцією льокаль недавно розв'язаного македонського комітету. Комісар мав перевезти архів і бібліотеку комітету до поліції. Сямчасом показало ся, що каса була отворена, а всі папери пропали. В касі не ставало надто 5.000 франків. Догадуютъ ся, що крадежи допустив ся ніхто инший, лише члени македонського комітету.

— **Небезпечний мантії.** В ночи з пятниці на суботу в одній з львівских каварень адюнкту судовий п. К. запізнав ся з якимсь мущиною, котрий представив ся ему як комісар поліції. Забавляли ся довгий час разом, а коли вкінці попращали ся, п. К. замітив, що щез ему золотий годинник з ланцуском вартости 400 К. Оноді товариша забави п. К. придержано в особі Андрія Вілька, бувшого камердинера. При арештованім найдено ще золотий ланцусок п. К. і кільканайцять заставничих карток на всілякі дорожніности, заставлені в тутешних банках.

— **Париский дневник „Figaro“**, який є власностию якийного товариства, мав в м. р. загального приходу 2.984.910 фр., а видатку 2.423.874 фр. Частий дохід виносить 461.036. На доходи склали ся: передплата, оголошеня, «і розпродаж власних видавництв. В квоту видатків входять: друк і папір 482.216 фр., почтова оплата 222.390 фр., платня редакторам 696.255 фр., адміністрація 325.138 фр., амортизація машин 141.000 фр. а решта пішла на ріжні видатки.

— **Подяка.** П. Василь Валькович, руский кольоніст в Парані (сорг. Uniao da Victoria, сол. General Carneiro, Jangada) дякує в листі до нас незвісному Добродієви зі Львова за прислані ему три книжочки: Календар, Устав церковний і Сьпіваник.

Наука, штука, література.

— **Репертуар Руского народного театру у Львові.**

Середа, дня 11. марця: «Власть тьми», драма в 5 діях а 6 відслонах Л. гр. Толстого.

Четвер, дня 12. марця: «Шалавило», шутка в 5 відслонах К. Глиньского.

Субота, дня 14. марця: «Дон Цезар», опера в 3 діях Делінгера.

— **3-Руского народного театру.** Шельменко-Денщик, комедия в 5 діях Григория Квітки, по 5 літах появила ся в репертуарі руского театру у Львові і вчера найшла ся на сцені. Ся комедия безперечно звісна і тим многим, що почували ся до патріотичного обовязку прийти вчера на представленя і мабуть тим ще більше многим, що їх амбіція велить їм показувати ся лише на премієрах, а о прочих штуках інформувати ся лише з часописий, або приватно від тих, що були в театрі. Для заспокоєня їх цікавости, переповімо короткий зміст сеї комедії.

Сюжет взятий з життя сільского двора на Задніпрянській Україні. У дворі жив старий дідич Шпак (п. Гембіцький) з женою Горпиною (п-ні Оскповичева) і з дочкою Присею (п. Стадникова), а у них стоїть на квартирі капітан Скворцов (п. Стадник) зі своїм денщиком Шельменком (п. Шеремета). Скворцов полюбив не без взаємности Присю, але родичі хотять віддати єї за нелюбя Лопушковского (п. Дяків). Скворцови остає один вихід, викрасти дівчину і подружити ся з нею тихцем. До помочи уживає хитрого Шельменка, який виговорами на свого капітана уміє підлестити ся Шпакови, а при тім доносить свому панови, що дїє ся в Присею і посередничить в єї вечерних сходах з капітаном. Щоби позбутися жениханя капітана зі своєю дочкою, Шпак намовляє Шельменка, аби порадив свому панови побрати ся з (поганою) дочкою свого сусіда Птр-у-птрункевича якого від 20. літ ненавидить задля ріжних поглядів в «політиці». Шельменко ніби годить ся на се, а тимчасом своє робить. Насніла критична хвиля. Приїхав Лопушковский з родиною дідича Опельковского (п. Ніжанковский, п-ї Стефанович) і мають відбутися заручини молодят. Прися зажурена, під позором, що їде перебрати ся, виходить з Євженією дочкою Опельковских (п-на Малевичівна) до огорода, аби попращати ся зі Скворцовом, однак за порадою Євженії годить ся вкінці дати ся викрасти. Шельменко приберає єї в свою салдацку шинелю і шапку, аж ту ненадійно являє ся Шпак, і мимо нічної птьми замічує крім Шельменка капітана з якоюсь дівчиною. Шельменко збентежений паде на гадку заявити Шпакови, що се дочку Птр-у-птрункевича викрав капітан і хоче вести під вінець до сусідного села та просить Шпака о благословеніє в імені єї вітця. Шпак урадований, що єго плян повів ся, благословить обоїх і просить, аби по вінчаню приїхали до єго дому на прийняте, а він прийме їх як своїх дітей. Скворцов з Присею відїздить, а на сцені чи там в городі Шпак і Шельменко аж лагають від сьміху: Шпак з радости, що капітан викрав дочку єго ворогови-сусідови, а Шельменко, що надув Шпака. Небавом повертають Скворцов з Присею повінчани, а родичі хоч-не-хоч дають їм своє благословеніє і кінчать вечер «польнесом» при музиці 80. полку піхоти і балем поза кулісами.

Комедия, як видно, буденна, але при добрій грі акторів подобала ся публиці, що проявляло ся безнастанним сьміхом і гучними оплесками. Героєм вечера був, розумієсь, п. Шеремета, вірний денщик (або як у нас кажуть — «камфотер») свого пана, не лише обтирач чобіт і мундуру, але і хитрий інтригант та проворний сват, якого кождому Дон Кішоту можна би поручити. П. Гембіцький дуже добре відтворив тип дідича, що має дочку одиначку, аж по році читає «Московскія Ведомості» (зглядно «Галічаніна», як сим разом було — се все одно) і дав би порубати ся за свої погляди на політику в Іспанії або в Англії, а денщиківко вірить більше чим своїй жінці. П. Оскповичева знаменито дорікала мужови (в штуці) за пониженє єї в очах Шельменка; впрочім се роля менше важна. Чудово під кождим зглядом представляла ся п-ї Стадникова в ролі молоденької Присї, дочки, якої серце любить своїх родичів і капітана, якого знова єї родичі не люблять. Природну і майстерску гру сеї недавної адепки драматичної штуки замітили ми вже в попередних виставах і се з певним признаєм зазначаємо при сій нагоді. Капітана Скворцова відіграв п. Стадник. Обсада сеї ролі була невідповідна вже тому, що таких молодих капітанів в ніякій армії нема, а по друге, що капітан, хочби

і залюблений, буде все військовим. Крок і крик — се дві річи, по яких пізнати офіціра, ще до того російского. Скорше надавала би ся та роля п. Ніжанковскому, який грав сим разом ролю дідича Опельковского, досить добре. Важнійшу ролю з поміж менших мав п. Дяків. Грав ексцентричного жениха Лопушковского, що носить ся з олівцем і нотатником, в якім записує всі враженя зі своїх невеличких подорожий, розглядає ся по хмарах та пискливим голосом розповідає свої неінтересні пригоди. Роля відіграна добре. Прочі ролі заступлені п-єю Стефановичевою, п-єю Малевичівною, п-єю Шереметовою (Мотря, покоївка) вийшли бездоганно.

Артисти загалом вивязали ся зі своєї гри дуже добре, а не їх вина, що акція в комедії подекуди неясна, замотана і неповна. Надто ще режисерия вичеркнула в 5. дії одну сцену, в якій родичі Присї шукають єї усюда, тоді коли она з капітаном поїхала вінчати ся до сусідного села. Звідси для видця остане загадкою, як могли обоє так скоро повернути з вінчаня, а чейже не їхали роверами або самоїздом. Що-до польнеса, якого відтанцювали гості (мабуть: «льокаї», повозники та інші слуги і служниці Шпака» — як можна вносити з афіша), треба замітити, що за мало було в нїм бравури, а у танцюючих охоти. Вправді нема ізза чого нашим артистам надто веселими бути, бо у Львові живе дороге — але публіка на се не оглядає ся.

— **Комар ч. 4.** з 2. марця (присвячений пам'яті Тараса Шевченка) містить на 1. сторони ілюстрацію на якій зображено покля Українці Тарасови, а під сномом вірш: До бою, Україно! Між дальшими статями і статейками гумористичного змісту замітні отсі: Польща їде. Між народними учителями. На все є спосіб. З чужих країв і народів. О. Сем-Іоноффу. П. Інїнському в альбом. Оголошеня. Халена зза визика уржендонего. Телеграми. — Взагалі се число (в збільшенім обемі) визначає ся добрим змістом

— **Сінфонічний концерт „Льв. Філармонії“** з 10. марця приніс нам малу несподіванку. В сїм концерті взяв іменно участь молодий 21-літній п'яніст, Северин Айзенбергер, виконав Шумана концерт (a-moll), Шопена поктюрву (cis-moll) і тогож скерцо (h-moll), етюд (A-dur) Польдінього, Рубінштайна мазурку і тропака і кілька над-програмових куснів. Концертанта не випередила ніяка реклама, а мимо того удало ся єму приступом здобути собі дуже визначне місце між артистами фортепяновими так, що можна єго покласти в однім ряді з Гофманом і Слівінським а додати, що Айзенбергер на поли інтерпретації в дечім і перевиснив двох згаданих артистів. Посідаючи знамениту техніку, виявив Айзенбергер багато поетичного настрою і естетичного смаку, прикмет, котрих ми в меншій мірі замітили іменно у Гофмана. Фразованє у него ясне, барва тонів різнородна, інтерпретація умна і індивідуальна. Концертант визначив ся як ніжністю так і силою ударів, ритміка солідна. Фортепян набирає під рукою єго дійсного життя — деклямує. Молодому артистови можемо ворожити дуже сьвітлу будучність. Під управою п. Мельцера виконано на сїм концерті з черги осьму сінфонію Бетговена і Зарембского «танці галицькі» в барвній інструментації п. Мельцера.

H. B.

Телеграми.

Відень, 11. марця. Цісар поверне з Пешту дня 20. с. м.

Відень, 11. марця. Народи в спільнім міністерстві війни в справі нового регуляміну карного поступованя потревають ще з тиждень.

Рим, 11. марця. Сьв. Отець приймав вчера депутацию католиків з Англії під проводом кн. Норфолька, який вручив пані св. адресу Унії.

Берлин, 11. марця. Кружляє чутка, що цісар Вільгельм II бажає подружити свого сина з дуже гарною 21-літною кн. Александрою Кумберлянд.

Париж, 11. марця. Агенция Стефаніого дementує вість одного з тутешних дневників про умову Франції, Англії і Іспанії з справі поділу Марокка.

Аш (Чехи), 11. марця. Оноді пополудни дадо ся чути сильне землетрясенє.

Прага, 11. марця. Рун на чеську Щадницю треває дальше. Що день виймають вкладок пересічно на 1 мільон корон.

Оповідітка.

Українсько-руська Видавнича Спілка видала досі отєї книжки:

В першій серії «Белетристичній Бібліотеці»:

Ціна в коронній вал.	
1. С. Ковалів: Дезертир і інші оповіданя	1-60 К.
2. Іван Франко: Поеми.	1-60 "
3. О. Кобилянська: Покора і ин. оповід.	1-40 "
4. Гю де Мопасан: Дика пані і ин. оповід.	1-30 "
5. І. Франко: Полуйка і ин. борисл. опов.	1-40 "
6. Н. Кобринська: Дух часу і ин. опов.	1-60 "
7. Кнут Гамсун: Голод, роман.	2-20 "
8. Леся Українка: Думи і мрії. Поезії	1-60 "
9. С. Ковалів: Громадські промислові оповіданя	1-60 "
10. Уїлліам Шекспір: Гамлет, принц данський	1-80 "
11. Генрик Понтонпідан: Із Хат. Опов.	1-40 "
12. Богдан Лепкий: З життя. Оповіданя	1-20 "
13. Гергарт Гауптман: Візник Геншель	1-60 "
14. М. Коцюбинський: В путях шайтана Оповіданя.	1-60 "
15. У. Шекспір: Приборкана гоструха	1-40 "
16. Панас Мирний: Лихі люди	1-40 "
17. В. Короленко: Судний день	1-20 "
18. У. Шекспір: Макбет.	1-60 "
19. К. Гудков: Уріель Акоста	1-40 "
20. У. Шекспір: Коріолян	1-80 "
21. Михайло Яцків: В царстві Сатани.	1-60 "
22. Панас Мирний: Морозенко	0-90 "
23. Леся Мартович: Нечитальник	1-60 "
24. М. Коцюбинський: По людському опов.	2-00 "
25. В. Оркан: Скапаний світ, драма	1-00 "
26. Василь Стефаник: Дорога, новелі	1-60 "
27. У. Шекспір: Юлій Цезар	1-60 "
28. Л. Толстой: Відроджене, (3 томи)	3-60 "
29. К. Гавлічек Боровський: Вибір поезій	1-60 "
30. Ф. Заревич: Хлопська дитина	1-80 "
31. І. Франко: Коваль Бассім	1-60 "
32. У. Шекспір: Антоній і Клеопатра	1-80 "
33. Е. Тимченко: Калевала	3-00 "
34. О. Катренко: Пан Природа і ин. опов.	1-40 "
35. У. Шекспір: Багато галасу з нечевля	1-60 "
36. Іван Франко: Сім казок, новелі	1-40 "
37. Сидір Воробкевич: Над Прутом, поезії	1-60 "
38. У. Шекспір: Ромео і Джульєта	1-80 "
39. К. Сроковський: Оповіданя	1-40 "
40. А. Кримський: Пальмове гілля, поезії налучшім папері і влучшій оправі 3-00 К	2-00 "
41. О. Кониський: Молодий вік Макс. Одиця	2-00 "
42. Гю де Мопасан: Горлі і ин. оповіданя	1-30 "
43. В. Кравченко: Буденне життя. Опов.	2-00 "
44. У. Шекспір: Король Лір	1-80 "
45. Д. Лукіянович: За Кадильну, повість	3-00 "
46. Г. Гайне: Подорож на Гарц	1-20 "
47. І. Франко: Захар Беркут (брош. 1-20 К) опр.	1-60 "
48. У. Шекспір: Міра за міру	1-40 "
49. М. Коцюбинський: Поєдинок і ин. онов.	2-00 "
50. О. Стороженко: Марко проклятий, поема	1-40 "
51. С. Ковалів: Оповіданя кн. III (друкується)	
52. І. Франко: Воа Constrictor (друкується)	
53. Р. Кіплінг: Мауглі (друкується)	
54. П. Мирний: Лихо старе і новочасне (друкується)	
55. Е. Золя: Жерміналь (друкується)	

Ціни подані за оправні примірники. Брошурованих не продаєть ся.

У другій серії «Науковій Бібліотеці», виїшли:

1. Кароль Кавцкі: Народність і її початки	0-60 К.
2. Фр. Енгельс: Людвік Фабрбах	0-50 "
3. Фр. Енгельс: Початки родини, приватної власности і держави	1-50 "
4. Ш. Сеньобо: Австрія в XIX століттю	0-80 "
5. В. Будзінський: Хлопська посілість брош. 2-00 К	2-40 "
6. К. Флямарион: Про небо	2-00 "
7. М. П. Драгоманов: Переписка, т. I.	1-80 "
8. С. Степняк: Підземна Росія	3-00 "
9. Адріян: Аграрний процес у Добростанах	1-00 "
10. Г. Тен: Філософія штуки	1-00 "
11. Ферієр: Дарвінізм (друкується)	
12. Інгрєм: Історія політ. економії (друкується)	

Брошур другої серії не оправляєть ся.

У третій серії «Літературно-Науковій Бібліотеці» виїшли:

1. Грушевський: Хмельницький і Хмельниччина	0-20 "
2. Курцій Руф: Фільотас	0-20 "
3. В. Наумович: Величина звязаного світа	0-15 "
4. Панас Мирний: Лови	0-06 "
5. І. Пулюй: Непропаца сида	0-20 "
6. М. Грушевський: Бех-Аль-Джугур	0-10 "
7. І. Раковський: Вік нашої землі	0-10 "
8. А. Чехов: Каштанка	0-15 "
9. Драгоманів: Мик. Ів. Костомарів	0-15 "
10. Е. Золя: Напад на млин	0-20 "
11. І. Пулюй: Нові і перемінні звязи	0-15 "

12. Г. Квітка: Маруся	0-50 К.
13. М. Левицький: Умова для селян. спілок	0-20 "
14. П. Куліш: Орися	0-06 "
15. М. Кистяковська: Іван Гус	0-20 "
16. О. Стороженко: Оповіданя. I.	0-20 "
17. В. Барвінський: Досліди з поля статистики	0-20 "
18. В. Короленко: Ліс шумить	0-20 "
19. І. Франко: Шевченко в польській рев. легенді	0-40 "
20. В. Гіго: Кльд Ге	0-25 "
21. Е. Еган: Руські селяни на Угорщині	0-25 "
22. П. Мирний: Лихий попутав	0-40 "
23. А. Д. Уайт: Розвій географічних поглядів	0-30 "
24. Ів. Франко: Украдене щастє	0-50 "
25. С. Ефремов: Національне питанє в Норвегії	0-30 "
26. П. Ніщинський: Гомерова Іліяда (1 пісня)	0-30 "
27. М. Драгоманів: Два учителі	0-40 "
28. Е. Золя: Повінь	0-30 "
29. С. Томашівський: Київська козаччина 1855. р.	0-10 "
30. П. Ніщинський: Гомерова Іліяда (2 пісня)	0-35 "
31. Т. Масарик: Ідеали гуманности	0-35 "
32. Люкїян: Юпітер у клопотах	0-35 "
33. М. Костомарів: Письмо до ред. «Колокола»	0-20 "
34. М. Гоголь: Вій...	0-40 "
35. І. Раковський: Вулкани	0-20 "
36. Г. Фльобер: Іродіяда	0-30 "
37. О. Терлецький: Москвофіли й народівці	0-30 "
38—39. І. Тургенєв: Ася	0-40 "
40. Л. Боровиковський: Маруся	0-25 "
41—42. Данте Алїгері: Пекло, пісня I—X	0-40 "
43—45. В. Олехнович: Раси Європи	0-70 "
46—48. Л. Толстой: Крайцєрова соната	0-90 "
49—50. О. Бодяньський: Українські казки	0-50 "
51. Е. Золя: Смерть Олівіє Бекає	0-25 "
52. А. Уайт: Розвій астроном. поглядів (друкуєть ся).	
53. Гомер: Іліяда (3 пісня) (друкуєть ся).	
54. А. Мікєвич: Лист до братів Галичани (друкуєть ся).	

Приготовляєть ся до друку:

Ф. Купер: Звіролов.
Е. Брайтенбах: Нарис біології в XIX ст.
Л. Толстой: Смерть Івана Іліча.

В друку: Автологія укр.-руської поезії від смерті Шевченка під ред. д-ра Ів. Франка, з ориг. ілюстраціями Ю. Панькевича. (Виданє люкєсовє).

Адреса: Львів, ул. Чарнецького ч. 26.

Хто купує за готівку зараз усі книжки видані досі, дістає 25% рабату.

У «Вид. Спілці» можна замовляти повість М. Яцкова «Огні горять» по ціні 2-50 К в оправі.

Увага. Укр.-руська Видавнича Спілка дає всі свої виданя на рати (місячні або кварталні) з тим, що термін сплати буде точно задержаний. — Хто хоче взяти на рати книжки, мусить зголосити ся до дирекції по реверс, який має виповнити і звернути дирекції. Хто зложить відразу 20 К дістає 10% рабату, але тільки від тих 20 К. На «Літ. Наук. Бібліотеку» приймаєть ся окремо передплату по 5 К і висилаєть ся її доти, доки ціла сума не вичерпаєть ся. Хто не прише 5 К отримавши 24 ч. той дальших не буде діставати.

Надісланє.

Спеціалїст недуг горла і грудий
Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ
довголітній лікар клінічний і заведєня лічничого в Щавици, ординує постійно у Львові, ул. Корняків ч. I, II пов. (Народний Дім).
11(34-?)

„Тревоги автора і видавника“ (гумористична подїя з натури)

О. Я. Кониського

можна набувати в Адміністрації «Руслана» та в обох руських книгарнях у Львові.

Ціна примірника на веліновім папері вносить всего 30 сот. (з поштовою пересилкою 35 сот.).

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришенє зар. з обмеженою порукою у Львові

удїляє своїм членам на 5 1/2% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложєнем документів виказующих достаточну гіпотєку.

ПОЗИЧКИ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239,243 корон.

СПЛАТУ може бути тільки обезпечений трєвало в «Дністрі» від огню.

Членом членський вносить 50 К, висовє 2 К. Число членів: 2,391 з 2,501 удїлами на 125,050 К.

У діл пдвичі приймає «Дністер» і опрєцентує до 4% від ста.

Вкладки Сума вкладок на 1,256 книжочках 1,103,333 корон.

Чистий ЗИСК роздїляє ся частію на дивідєнду для членів, частію на публичні добродїїні ціли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті ціли роздано дотепер з Товариства кредитового 10,840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок удїляє Дирекція і агєнти.

31/12 1902. ДИРЕКЦІЯ.

Читайте! Читайте!

Повне виданє Творів ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

коштує лише 2 корони!

Товариство «Просвіти» бажаючи, щоби в кожній руській хаті находили ся Твори Тараса Шевченка, видає сими днями найдешєвїший збірник сих творів п. з. «ПОЕЗІЇ Т. ШЕВЧЕНКА». Книжка, оправлена в полотно з золочєними витисками, може бути найгарнїшою окрасою руських хат. Папір веліновий, формат на взір європейських клєянків, сторін 698.

При замовленю 10 прим. даємо 10% опусту. Вислає ся тільки за надїсланєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРІЯ «ПРОСВІТИ» у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Ц. к. упр. гал. акц.

Банк

Гіпотечний

Віддїл депозитовий

приймає вклади і виплачує завдатки на рахунок біжучий, приймає до перєхованя папєри вартїстї і дає на них завдатки.

Крім того впроваджєно подїбно як в інституціях заграничних т. зв.

Депозити сховкові
(Safe Deposits)

За оплатою 25 до 95 кр. а. в. річно, депозитар дістає в сталєвій касї панцирній сховок до виключного ужикку і під власним ключєм, де безпєчно і дискретно перєховувати може своє майно або важкі документи.

Під тим виглядом поробив Банк гіпотечний як найдогідїйшї заряджєня. Пришис дотично того рода депозитів одержати можна безплатно у віддїлі депозитовім.